

Asia: SMDno-2015-1509; SM047:00/2015

Ehdotus siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi; työryhmän mietintö 8/2017

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Internet-käyttäjät ikuisesti IKI ry (iki.fi) on yhdistys jonka tarkoituksena on edistää ja kehittää Internetissä tapahtuvan viestinnän yleisiä edellytyksiä. Iki on perustettu 1995 ja sillä on yli 26.000 jäsentä. Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto tässä asiassa.

Tiedustelua koskevan lainsäädännön päivittäminen ajan tasalle on sinänsä kannatettava asia.

Turvallisuuden nimissä ei kuitenkaan pitää luopua länsimaisen ja vapaan yhteiskunnan perusarvoista kuten yksityisyyden suojasta, henkilöiden välisen viestinnän tiukasta suojasta, sananvapaudesta tai kokoontumisen vapaudesta (myös sähköisissä viestintävälineissä).

Kohdistettua valvontaa tarvitaan turvaamaan yhteiskunnan turvallisuutta, mutta samalla ei pidä hyväksyä säädöksiä jotka mahdollistavat lipsumisen massavalvontaan.

Yhteiskunnan turvaa pitää pyrkiä parantamaan käyttämällä tehokkaita ja toimivia menetelmiä, Tiedustelun tapauksessa kohdennettu valvonta ja riittävät resurssit käsitellä kerättyjä tiedustelutietoja sekä toimia tietojen perusteella on todettu tehokkaiksi toimintatavoiksi. Laajan valvonnan keräämät suuret tietomäärät eivät ole osoittautuneet tehokkaaksi välineeksi uhkien estämisessä. Ehdotus ei tarpeeksi keskity edistämään tehokkaita menetelmiä, ja tehottomien menetelmien (esim. massavalvonta) edistämiseksi varsinkaan ei pidä rajoittaa vapaan yhteiskunnan kansalaisten perusoikeuksia.

Ehdotus ei sisällä tarpeeksi tarkkoja rajauksia estämään valvonnan laajenemista massavalvonnaksi. Säännöksiin pitää kirjata selvä massavalvonnan kieltä. Jos massavalvontaa ei ole tarkoitus tehdä, pitäisi kirjata asiasta selkeä kieltä säännöksiin, esimerkiksi "tiedustelutoimenpiteissä ei saa kerätä yli 10.000 henkilön viestintää kalenterivuoden aikana". Jos selkeää rajoitusta ei ole, jää asiasta mielikuva, että taka-ajatuksena on kuitenkin sallia massavalvonta.

Tiedustelun helpottamisen nimissä ei saa myöskään murentaa kansalaisten tietoturva esim. sallimalla vakoiluohjelmien, vakoilulaitteiden tai takaporttien käyttö, vaikeuttamalla salauksen käyttöä tai viivyttää turva-aukkojen raportointia ja korjaamista. Heikennykset tietoturvassa luovat paljon suuremman uhan ja haitan tietoyhteiskunnalle jättämällä järjestelmät alttiiksi tietomurroille kuin valvonnasta mahdollisesti saatavat hyödyt.

Säädöksissä pitää olla mukana selkeät rangaistukset niiden rikkomisesta. Maailmalla on nähty, että tällaisia säännöksiä rikotaan ja väärinkäytetään kuitenkin ajoittain ja rangaistuksilla pitää olla todellinen ennaltaehkäisevä vaikutus (esim. minimi ehdoton vankeus).

Parlamentaarisen valvonnan lisäksi on tärkeää tiedottaa julkisesti kansalaisille tiedustelun laajuudesta eli mitä oikeuksia on käytetty, missä laajuudessa (mm. kuinka moneen henkilöön valvontaa on kohdistettu ja kuinka monen henkilön tietoja kaikkiaan on kerätty), ja mitä tuloksia tiedustelulla on saatu aikaan. Muuten kansalaiset eivät voi luottaa tiedustelun oikeutettuun käyttöön ja arvioida itse onko tasapaino tiedustelun helpottamisen ja kansalaisoikeuksien heikentämisen välillä sopivalla tasolla.

Aronsson Hannu
Internet-käyttäjät ikuisesti-IKI ry